

» Kork flasken om du skal bli pappa

Oslo (BA): Blivende fedre bruker sin gravide partner som sjåfør hjem fra festen. Mannen bør i stedet droppe alkoholen i solidaritet med henne, mener eksperter.

Halvparten av menn som skal bli far, fortsetter å drikke alkohol som før. Det kan være skadelig for barnet, for når mannen drikker mye under

svangerskapet er det større sannsynlighet for at også den gravide kvinnen drikker alkohol.

– Det er lettere å ta seg et glass når partneren sitter og drikker, men det farlige med alkohol er at ingen vet hvor lite som skal til for å skade fosteret. Derfor bør mannen være solidarisk og gå sammen med kvin-

nen om et rusfritt svangerskap i barnets interesse, sier professor og overlege Rolf Lindemann ved Barneklivnikken på Ullevål universitetssykehus til Dagsavisen.

Mange kvinner drikker også selv om de vet at de er gravide, viser en hovedfagsoppgave Ulrika Håkansson gjorde for et par år siden. Blant

de blivende fedrene var det ingen som totalt avsto fra alkohol mens partneren var gravid. Halvparten drakk som før, mens drøye 40 prosent reduserte alkoholforbruket.

– Når mennene drakk mye under graviditeten var det større sannsynlighet for at også kvinnene drakk alkohol. De kvinnene som var totalt

avholdne hadde partnere som drakk lite, sier Håkansson.

De fleste mennene trodde ikke egen drikking påvirket kvinnens konsum.

ISELIN STALHEIM MØLLER og STURLA SMARI HANSEN, ANB

ENORME psykiatriforskjeller

– Psykiaterne i Bergen tar gjerne bedre vare på pasientenes rettigheter, mener Grethe Aasved, administrerende direktør i Aleris helse.

Det private helseforetaket Aleris er hovedleverandør av psykiske helsetjenester der det offentlige ikke har nok kapasitet, både i Oslo, Trondheim og Bergen.

Hittil i år har de ikke mottatt noen henvisninger fra Trondheim, 19 henvisninger fra Oslo, og hele 107 fra Bergen.

– Vi har fått indikasjoner på at grunnen til dette er at legene i Bergen er flinkere til å håndheve prioriteringsforskriften, sier Aasved.

– Alternativet ville vært at det offentlige behandlingstilbudet i Bergen er så mye dårligere. Det tror vi ikke at det er, sier hun.

STORE MANGLER: Ifølge prioriteringsforskriften skal pasienter med behov for psykisk helsehjelp henvises av fastlegen til et helseforetak, der man har rett til en vurdering innen 30 dager.

Først gjøres en vurdering av om man er en rettighetspasient som har rett til behandling av det offentlige. Pasienter i denne gruppen skal så få en behandlingssgaranti, med en fristdato for behandlingen.

Etter utløpet av denne fristen, som avhenger av sykdommens alvorlighetsgrad, har pasienten rett til å velge privat behandling på det offentliges regning.

FLINKERE: Aasved viser til Riksrevisjonens gjennomgang av disse rutineene, som viser store mangler ved praktiseringen av pasientrettighetene i psykiatrien.

– Vi har ingen annen forklaring til de store forskjellene, enn at psykiaterne i Bergen er flinkere til å gi pasientene behandlingssgaranti med frist, og at det er derfor vi får så mange flere henvendelser her, sier hun

INFORMASJON: Hvorfor det kommer så få henvisninger fra

KORT VENTETID: Grethe Aasved, administrerende direktør i Aleris helse, forteller at deres ventetid er veldig kort. – Når vi får henvendelse om å ta imot en pasient har vi en frist på 48 timer til å ta kontakt med vedkommende. Innen en uke skal pasienten ha time hos oss.

FOTO: EIRIK HAGESÆTER

Oslo og Trondheim, har ikke Aasved en forklaring på.

– Vi vet lite om årsaken, men det er oppsiktsvekkende, tatt i betraktning de store behovene vi vet er der. Vi registrerer bare at det ikke kommer like mange fristbruddspasienter til oss i disse byene, sier Aasved.

En mulig grunn er mangel på informasjon om hva pasientene selv kan foreta seg etter at behandlingsfristen går ut.

– Jeg mener det burde kommet brev fra helseforetaket om at fristen nå er gått ut, og hvilke rettigheter man da har, sier Aasved.

– Slik det er i dag må enten du selv eller dine pårørende være oppegående og selv ta kontakt med Helfo, som har ansvaret for pasientformidling til private aktører.

CAMILLA FOSSE
camilla.fosse@ba.no

BEKYMRET: Helge Drange.

FRYKTER matmangel

Oslo: Forskernes mest dramatiske klimaspådommer blir gradvis mer aktuelle, i takt med utslippene av drivhusgasser.

Hvis utslippene fortsetter å øke, kan temperaturen på jorden stige fire grader.

– Situasjonen er særdeles alvorlig, fastslår professor Helge Drange ved UiB. Han peker på at de globale utslippene av klimagasser har vokst raskere det siste tiåret enn på 1990-tallet. Hvis dagens utvikling fortsetter, vil jorden mest sannsynlig bli fire grader varmere i gjennomsnitt.

Det høres kanskje ikke mye ut, men konsekvensene kan bli enorme. Mange millioner mennesker i Sør-Europa, Australia, Mellom-Amerika, deler av Afrika og flere andre regioner må forberede seg på permanent tørke hver eneste sommer hvis vi får en fire graders oppvarming.

Tørken kan igjen få store konsekvenser for vanntilgang og matproduksjon.

– Det blir flere og flere mennesker, samtidig som det vil bli stadig vanskeligere å produsere mat, sier Drange.

Samtidig som klimaforskerne tegner opp dystre fremtidsscenerier, gjør de det klart at det hefter usikkerhet ved langtidvarslerne. Fortsatt er det mye vi ikke vet om jordens klima, og ikke minst er det usikkert om verdens politikere vil klare å stagge utslippene av klimagasser.

Kunnskapen om klimaet øker stadig, og flere rapporter den siste tiden tyder på at det er økende grunn til bekymring.

ARE FØLI, NTB

SE OGSÅ SIDE 16 OG 17

FAKTA

GLOBAL OPPVARMING

■ Utslipp av CO₂, metan og andre klimagasser kan forsterke atmosfærens naturlige drivhuseffekt slik at temperaturen på jorden øker. FNs klimapanel (IPCC) mener det er 90 prosent sikkert at menneskelige klimautslipp de siste 250 årene har bidratt til å varme opp jorden.

■ De globale klimagassutslippene økte med 1 prosent hvert år på 1990-tallet. Det siste tiåret har økningen vært på over 3 prosent hvert år.

■ FNs klimapanel anslår at temperaturen på jorden vil stige med mellom 1,1 og 6,4 grader i løpet av dette århundret. Mest sannsynlig vil økningen ligge mellom 1,8 og 4 grader. (Kilder: IPCC, CICERO, Store norske leksikon, Wikipedia) (ANB-NTB)